

Kritiek op uitvoeren van niet-verpleegkundige taken

Verpleegkundigen doen ze massaal: niet-zorggerelateerde klussen. **Het uitvoeren van deze taken staat ter discussie**, vooral nu het personeelstekort de pan uit rijst. Horen ze er gewoon bij, of is het tijd ermee te stoppen?

tekst **Brenda Dijkslag-Kluijver** fotografie **123RF**

Naast dat ik verpleegkundige ben, ben ik op de werkvloer ook voedingsassistent, vuilnisman, schoonmaakster, geestelijk verzorger, secretaresse, psycholoog, technische dienst, telefoniste, maatschappelijk werkster, apothekersassistent en natuurlijk de ogen en oren van de arts', grapt verpleegkundige Janneke op de Nursing-FB-pagina. Ze reageert op de discussie over 'onnodige' taken in de zorg.

Postoelen soppen, postvakken legen, bloemenvazen schoonboenen, lampen vervangen, lakenpakketjes maken, onderzoeken aanvragen, patiëntenkamers dweilen, medicijnvoorraden bijhouden. Het zijn taken die niet direct de patiënt ten goede komen en die anderen kunnen doen, zo luidt de boodschap van beroepsvereniging V&VN. Zij riep verpleegkundigen en verzorgenden onlangs op acuut te stoppen met logistieke, huishoudelijke, administratieve en facilitaire taken die veel tijd weggapen van de directe patiëntenzorg. Dit idee droegen 17.000 verpleegkundigen (V&VN-leden) zelf aan als oplossing om meer tijd voor de patiënt te hebben.

Klussenboek

De oproep van V&VN zorgt voor veel herkenning. UMCU-verpleegkundige Barbara van Ede begon op Twitter #klus-seninzorg, waarmee verpleegkundigen en verzorgenden kunnen aangeven tegen welke klussen zij zoal aanlopen. 'Verpleegkundigen zijn per definitie praktisch en verzorgend ingesteld. De meeste klussen in de zorg zijn semi-patiëntge-relateerd, dus vinden verpleegkundigen het vaak logisch om ze te doen. Veel taken doen wij ertussendoor, omdat anders ons verpleegkundig werk spaak loopt. Het is namelijk erg irritant als tijdens je werk steeds misgrijpt in een kast. Verpleegkundigen zijn meestal aanpak-kers; niet zeuren, maar werken', zegt zij. Daarnaast zijn er veel ziekenhuizen die van verpleegkundigen vragen om tijdens hun dienst niet-zorggerelateerde klussen

te doen, zo blijkt uit verschillende foto's van klussenboeken en klussenlijsten die verpleegkundigen op Twitter delen bij #klus-seninzorg. Denk aan het schoonmaken van materialen, dienstroosterborden aanpassen, stickers knippen voor medicijnpotjes en de inhoud van de verbandkar checken op houdbaarheidsdatums. Barbara: 'In tijden van krapte in personeel en hogere werkdruk zijn al die extra klussen voor mij het eerste waarvan ik denk: moeten we dit wel doen?'

Ondersteunende diensten

Niet alle ziekenhuizen laten verpleegkundigen 'onnodige' taken doen. Het AZ Groeninge in het Vlaamse Kortrijk leidde bijvoorbeeld speciale zorgondersteuners op voor allerlei taken. En het Groene Hart Ziekenhuis in Gouda

'Heeft de patiënt er iets aan als wij gaan mieren over wat **wel of niet onze taak is?**'

legde een jaar geleden alle niet-zorgtaken neer bij ondersteunende diensten (logistiek, secretaresses, roomassistenten en medewerkers bedrijfshygiëne). Aanleiding was een tekort aan verpleegkundigen en klachten van zowel verpleegkundigen als bijvoorbeeld schoonmaakmedewerkers. 'Zij waren niet altijd blij met hoe materialen door verpleegkundigen waren gereinigd. Nu doet iedereen waar hij daadwerkelijk goed in is', aldus Danens. Tot grote tevredenheid, zo blijkt. 'Verpleegkundigen en ondersteunende diensten zeggen beter samen te werken en meer te communiceren.'

Het ziekenhuis onderzocht of het niet goedkoper zou zijn om op alle afdelingen een assistent neer te zetten. Het herverdelen van taken en flexibeler laten werken van ondersteunende diensten (afgestemd op de behoefte van de verpleegafdelingen) bleek echter betaalbaarder en efficiënter. Is het bijvoorbeeld ergens druk en is er langer behoefte aan schoonmakers of patiëntenvervoer, dan blijven die ondersteuners die dag langer. De kosten om de ondersteunende afdelingen uit te breiden, hebben zich terugbetaald. Alleen al in de tijd die verpleegkundigen daadwerkelijk aan directe patiëntenzorg kunnen besteden, vertelt de projectleider. 'In het begin kost alles meer tijd, mensen moeten hun nieuwe taak leren en invoegen in hun dagelijkse werk. Dat is even een investering. Vooral het loslaten van taken die je al jaren als normaal ervaart, kost veel inspanning.'

100 beroepen in 1

Waarom zou je ook, riep een aantal verpleegkundigen uit het Groene Hart Ziekenhuis voordat het project van start ging. Ze vonden de taken er gewoon bij horen. Die mening delen enkele collega's op social media en op Nursing.nl. 'Sommige klussen, zoals een lamp vervangen die op een belangrijke plek hangt, zijn gewoon sneller geregeld wanneer je dit even zelf doet. Maar wie dat doet, kun je ter plekke of in de overdracht besluiten',

▲ Lampen vervangen, materialen schoonmaken: niet meer doen?

zegt een verpleegkundige op Nursing.nl. Een ander sluit daarbij aan: 'Er is een verschil tussen werkzaamheden die bij je functie horen en die er op de werkplek voorhanden zijn. De eerste moet je doen; de tweede kun je doen.' Verpleegkundige Nancy schrijft op de Facebook-pagina van V&VN: 'Als je het zorgproces door wilt laten lopen, zal je soms dingen moeten doen die niet-verpleegkundig zijn. Als verpleegkundige heb je 100 beroepen in 1, dat is gewoon zo. Heeft de patiënt er iets aan als wij gaan mieren over wat wel of niet onze taak is?'

Actiedag

Wijkverpleegkundige Caroline Smeets vindt juist dat niet-zorggerelateerde klussen, vooral administratieve, ten koste gaan van cliënten. Zij nam het initiatief

voor een landelijke actiedag op 20 november jongstleden, mede georganiseerd door beroepsvereniging V&VN. Tijdens die dag lieten verpleegkundigen en verzorgenden in het hele land administratieve (en andere) taken achterwege waarvan zij zelf vinden dat ze bij hun functie horen. De tijd die daardoor vrij kwam, werd besteed aan de patiënt. Woordvoerder Margriet Bakker van V&VN: 'We hebben echt niet de illusie dat verpleegkundigen en verzorgenden na die actie geen onnodige administratie of facilitaire taken meer hoeven te doen, maar het is goed als iedereen voor zichzelf bedenkt: welke taken doe ik eigenlijk automatisch? Kan ik daar niet wat kritischer naar kijken? Het gesprek en de discussie aangaan met collega's of een werkgever over deze taken is al een mooi begin.'